

Jacek Pielas

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

 <https://orcid.org/0000-0002-7165-8905>

Majątek ziemski Stefana Korycińskiego, kanclerza wielkiego koronnego (1653–1658)

Postać Stefana Korycińskiego herbu Topór, kanclerza wielkiego koronnego w latach 1653–1658, pomimo jego istotnej roli w ważnych wydarzeniach polityki wewnętrznej i zagranicznej Rzeczypospolitej połowy XVII w., nie doczekała się dotychczas rzetelnej i odpowiadającej wymogom współczesnej nauki biografii. W tej sytuacji najbardziej dokładnym omówieniem dziejów życia i działalności Stefana Korycińskiego, choć powstałym już ponad pół wieku temu, pozostaje nadal biogram w *Polskim słowniku biograficznym* pióra Adama Przybosia¹. O ile przy tym działalność publiczna Korycińskiego, zwłaszcza w czasie pełnienia urzędów podkanclerzego i kanclerza wielkiego koronnego, została w biogramie w najważniejszych kwestiach zaprezentowana, o tyle zagadnienia związane z posiadaniem przez niego majątkiem ograniczyły się jedynie do stwierdzenia, że

był posiadaczem rozległych dóbr dziedzicznych i królewskich w woj. krakowskim, sandomierskim, sieradzkim, Karśnicy koło

---

¹ A. Przyboś, *Koryciński Stefan*, [w:] *Polski słownik biograficzny* [dalej: *PSB*], t. XIV, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 131–133. Wartościowe niegdyś opracowanie Konstantego Hoszowskiego – *O znakomitych zasługach w kraju rodziny Korycińskich*, Kraków 1862 (osobna odbitka z t. XXIX „Rocznika Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”), w którym wiele miejsca poświęcono postaci kanclerza, nie spełnia już dziś standardów współczesnej historiografii.

Warszawy, nadto dóbr za Dnieprem i dwóch domów w Krakowie. Po śmierci K-ego wszystkie jego dobra przejęła żona Anna Petronela².

To lakoniczne określenie majątku ziemskiego kanclerza było wynikiem nie tylko przyjętych w ówczesnych biogramach założeń redakcyjnych, ale przede wszystkim skromnego wykorzystania źródeł, w których zresztą informacje o sprawach majątkowych były szczątkowe. W związku z tym niniejsze opracowanie stawia sobie za cel określenie składu i rozmiarów prywatnego majątku ziemskiego kanclerza Korycińskiego, które to ustalenia pozwolą dokładniej określić jego pozycję w ówczesnej elicie społecznej Rzeczypospolitej. W aneksie do artykułu umieszczono edycję dwóch aktów podziałów dóbr ziemskich – z 1638 i 1670 r., obrazujących odpowiednio moment objęcia przez S. Korycińskiego części dóbr ojczystych i macierzystych oraz podział pozostawionego przez niego majątku ziemskiego między synów³.

Omówienie majątku ziemskiego kanclerza wymaga w pierwszej kolejności krótkiego nakreślenia linii genealogicznej Korycińskich związanej z osobą jej najwybitniejszego przedstawiciela w XVII w. Jest to niezbędne z uwagi na fakt, że część majątku ziemskiego kanclerz odziedziczył po antenatach i bracie, a zgromadzone przez niego dobra ziemskie przejęli po nim prawem sukcesji jego synowie.

Dziadem przyszłego kanclerza był Mikołaj Koryciński (1543–1615), żupnik krakowski (1592–1594), sekretarz królewski w latach 1592–1612, który z Barbary z Prowanów doczekał się liczego potomstwa, w tym ojca kanclerza – również Mikołaja⁴. Tenże Mikołaj Koryciński (30 X 1586 – 14 XII 1637) rozpoczął karierę w 1619 r. jako dworzanin

---

2 A. Przyboś, *op. cit.*, s. 132.

3 Edycję przygotowano stosownie do wskazań obowiązującej instrukcji wydawniczej. Por. *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX w.*, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.

4 S. Cynarski, *Koryciński Mikołaj*, [w:] *PSB*, t. XIV, s. 127–128; *Raptularzyk rodziny Korycińskich od roku 1541 do 1649*, oprac. K. Kraszewski, „Biblioteka Warszawska” 1886, t. III [dalej: *Raptularzyk*], s. 234.

i sekretarz królewski. W 1619 r. uzyskał starostwo ojcowskie. Dzierżał także królewską wieś Jodłowa Polska i Niemiecka w województwie krakowskim, powiecie bieckim. Był znanym działaczem politycznym w Krakowskiem, pełniącym liczne funkcje poselskie z Proszowic i marszałkującym temuż sejmikowi. W dniu 18 października 1636 r. otrzymał nominację na chorążostwo krakowskie, a na początku czerwca 1637 r. awansował na kasztelanię sudecką. Zmarł 14 grudnia 1637 r. w swej kamienicy w Krakowie i pochowany został w kościele pw. św. Szczepana w Krakowie. Z pierwszej żony, poślubionej w 1609 r. Barbary z Pukarzewskich, doczekał się dwóch synów: Mikołaja Ferdynanda i Stefana, oraz córki Barbary, zamężnej (przed początkiem 1638 r.) za Janem Adamem Stadnickim, podkomorzym sanockim (1648–1651). Jego drugie małżeństwo z Magdaleną z Białobrzeskich, zawarte w 1631 r., było bezdzietne⁵.

Brat kanclerza Mikołaj Ferdynand (zm. przed 21 IV 1651) uzyskał po śmierci ojca starostwo ojcowskie, które użytkował do śmierci. W 1649 r. (po 21 lutego) w wyniku starań brata Stefana mianowany został kasztelanem bieckim. Jego żoną była Elżbieta z Kowalów, wdowa po Hermolausie Aleksandrze Przyłęckim, dworzaninie i rotmistrzu królewskim, którą Mikołaj Ferdynand poślubił 20 listopada 1639 r.⁶ Od grudnia 1640 r. posiadał z nią wspólne dożywocie na starostwie ojcowskim. Jego dwaj synowie według Adama Bonieckiego zeszli z tego świata w młodym wieku. Kasztelan biecki zmarł przed 21 kwietnia 1651 r. i w dniu 10 maja pochowany został w kościele pw. św. Szczepana w Krakowie⁷.

5 H. Kowalska, *Koryciński Mikołaj*, [w:] *PSB*, t. XIV, s. 128–129; *Urzednicy wojewodztwa krakowskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. S. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1990 [dalej: *UrzKrak.*], s. 233, nr 80, 497; K. Chłapowski, *Starostowie niegrodowi w Koronie 1565–1795. (Materiały źródłowe)*, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2017, s. 83; K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 14–16, 19–21; Raptularzyk, s. 237, 240; A. Boniecki, *Herbarz Polski* [dalej: *Bon.*], t. XI, Warszawa 1907, s. 199; *Urzednicy wojewodztwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka)*. Spisy, oprac. K. Przyboś, Wrocław 1987, s. 390.

6 M. Lubczyński, *Szlacheckie interczy ślubne oblatowane w księgach ziemskich i grodzkich krakowskich XVI–XVIII wieku. Streszczenia. Cześć 1: XVI–XVII wiek*, [w:] *Studia genealogiczne poświęcone pamięci Profesora Włodzimierza Dworzaczka*, t. III, red. A. Sikorski, T. Sławiński, Warszawa 2019, s. 159–160.

7 *UrzKrak.*, s. 233, nr 31; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 83; Raptularzyk, s. 241, 245; *Bon.*, t. XI, s. 199.

Bohater niniejszego opracowania, S. Koryciński (ok. 1617 – 4 VII 1658), był kolejno stolnikiem krakowskim (1643–1647), starostą oświęcimskim (1647–1652) i warszawskim (1652–1658), podkanclerzym (1652–1653) i kanclerzem wielkim koronnym w latach 1653–1658⁸. W swym ręku przez lata trzymał także szereg starostw niegrodowych i drobniejszych królewskich (por. niżej). W dniu 19 lutego 1639 r. ożenił się z Anną Petronelą z Gembickich, córką Stefana (zm. 1653), wojewody łęczyckiego (1639–1653) i bratanicą Piotra, biskupa krakowskiego⁹. Małżeństwo to, które niewątpliwie ułatwiło mu dalszą karierę z uwagi na wpływy biskupa, zaowocowało czterema synami: Stanisławem, zmarłym w dniu urodzin 27 września 1642 r. i pochowanym w kościele parafialnym w Uniejowie (województwo krakowskie, powiat ksiąski), Piotrem Mikołajem, Mikołajem Andrzejem oraz zmarłym młodo Krzysztofem (po 11 V 1661), a także córką Barbarą, zamężną z Franciszkiem Jordanem (zm. 1 VI 1694), cześnikiem koronnym (1683–1687), kasztelanem wojnickim (1687–1694)¹⁰.

Starszy z synów kanclerza Piotr Mikołaj (6 V 1644 – 1680), po cesji matki z 9 marca 1667 r. starosta rabsztyński, w 1670 r. także lipiński i wolbromski, prowadził początkowo intensywną działalność publiczną w imieniu szlachty łęczyckiej. W 1671 r., po trzech nieudanych próbach zawarcia małżeństwa i pod wpływem podkanclerzego Andrzeja Olszowskiego, wstąpił do zakonu bożogrobców i z poparciem krewnego Wojciecha Korycińskiego (1610–1677),

⁸ A. Przyboś, *op. cit.*, s. 131–132; UrzKrak., s. 233–234, nr 377, 767; *Urządnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski *et al.*, Kórnik 1992 [dalej: UrzCentr.], nr 225, 664.

⁹ Raptularzyk, s. 241; A. Przyboś, *op. cit.*, s. 131; K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 21–32; *Urządnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Opaliński, H. Żerek-Kleszcz, Kórnik 1993 [dalej: UrzŁęczSier.], s. 254; A. Przyboś, *Gembicki Stefan*, [w:] *PSB*, t. VII, Kraków 1948–1958, s. 381.

¹⁰ Raptularzyk, s. 242, 243 (tu zapiski kanclerza o narodzinach synów i chrzcie dwu ostatnich); K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 94–95 (tu kanclerz w kodycyli do testamentu wspomina o niedorosłych jeszcze synu Krzysiu i córce Basi, której wyznacza sumę posagową); Bon., t. XI, s. 199; UrzKrak., s. 228, nr 587; UrzCentr., s. 172, nr 82; J. Bąkowa, *Jordan Franciszek*, [w:] *PSB*, t. XI, Wrocław–Warszawa–Kraków 1964–1965, s. 272–273. Po raz ostatni w zgromadzonych źródłach syn kanclerza Krzysztof wystąpił jako żyjący 11 V 1661 r. Zmarł przed 24 IX 1663 r. Archiwum Narodowe w Krakowie [dalej: ANKr.], *Castrensia Cracoviensia Inscriptiones* [dalej: CCI], t. 281, s. 975–977; *ibidem*, t. 284, s. 2087–2091.

arcybiskupa lwowskiego, został koadiutorem generalnego prepozyta miechowskiego i wkrótce prepozytem generalnym miechowskim i archidiakonem pułtuskim. Po pobycie w Rzymie na dworze papieskim i studiach w Padwie jako sekretarz królewski posłował w latach 1679–1680 od Jana III Sobieskiego do króla Hiszpanii Karola II i regenta Portugalii Piotra w sprawie pomocy w wyprawach przeciwko Turkom. Zmarł w 1680 r. i pochowany został w klasztorze w Miechowie¹¹.

Mikołaj Andrzej Koryciński (21 IX 1646 – po 2 XI 1690, przed 31 VII 1691), w młodości dworzanin JKМ, w wyniku konsensu królewskiego z 9 marca 1667 r. i następującej po nim cesji matki przejął starostwo ojcowskie. W latach 1670–1672 r. występował także jako starosta wolbromski. Związany dobrami ziemskimi i działalnością publiczną z województwem łęczyckim w końcu grudnia 1678 r. mianowany został chorążym mniejszym łęczyckim, a po przeszło dwudziestu latach, 4 października 1689 r., awansował na podkomorstwo łęczyckie. W latach 1673–1679 sprawował funkcję chorążego królewskiej chorągwi kozackiej. W 1668 r. poślubił Katarzynę z Brzostowskich, córkę Cypriana Pawła (zm. 8 VI 1688), referendarza litewskiego (1650–1681), następnie kasztelana (1681–1684) i wojewody trockiego (1684–1688), z którą doczekał się córki Barbary, żony Jana Józefa Mączyńskiego (zm. ok. 1744), podkomorzego sieradzkiego (1718–1737). Po raz ostatni na urzędzie podkomorzego łęczyckiego Koryciński wystąpił 2 listopada 1690 r. Zmarł przed 31 lipca 1691 r.¹²

11 Raptularzyk, s. 242; K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 44–45, 70–75; A. Przyboś, *Koryciński Mikołaj Piotr*, [w:] *PSB*, t. XIV, s. 130–131; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 89. O postaci W. Korycińskiego, arcybiskupa lwowskiego, i jego związkach z innymi przedstawicielami rodziny Korycińskich por. D.E. Korycińska *csFN*, *Życie i działalność pastoralna arcybiskupa Wojciecha Korycińskiego, metropolity lwowskiego obrządku łacińskiego*, Wrocław 2008, mps (praca doktorska obroniona na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu; w odniesieniu do interesującego nas zagadnienia i postaci kanclerza praca ta nie wnosi wartościowych informacji).

12 A. Przyboś, *Koryciński Mikołaj Andrzej*, [w:] *PSB*, t. XIV, s. 129–130; Bon., t. XI, s. 200; *UrządźSier.*, s. 264, 274, nr 227, 485, 964, 1163; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 83, 84, 97; K. Piwarski, *Brzostowski Cyprian Paweł*, [w:] *PSB*, t. III, Kraków 1937, s. 48–49; A. Sowa, *Mączyński Jan Józef*, [w:] *PSB*, t. XX, Wrocław 1975, s. 339; *Urządźnicy*

Punktem wyjścia dla ustaleń i rozważań na temat prywatnego majątku S. Korycińskiego jest odnaleziony w księgach grodzkich krakowskich serii relacji akt podziału dóbr ziemskich ojczystych i macierzystych po rodzicach kanclerza – Mikołaju, kasztelanie sędziekim, zmarłym, jak wspomniano, 14 grudnia 1637 r., i zmarłej wcześniej matce – Barbarze z Pukarzewskich. Pozostali po nich dwaj synowie: Mikołaj Ferdynand, wówczas starosta ojcowski, i Stefan, przyszły kanclerz, przeprowadzili ten podział w Krakowie 9 lutego 1638 r., a więc niemal dwa miesiące po śmierci ojca (por. Aneks, dok. 1). W akcie podziałowym Mikołaj Ferdynand występuje jako starosta ojcowski, zatem najpewniej tuż przed śmiercią ojciec scedował na niego prawo do starostwa lub uczyniła to posiadająca na nim *ius communicativum* macocha Magdalena z Białobrzeskich¹³.

W wyniku decyzji podziałowych Mikołaj Ferdynand otrzymał majątność janowicką w województwie i powiecie łęczyckim, następnie kamienicę na Rynku krakowskim oraz sumę pieniężną zabezpieczoną sposobem zastawnym na wsi Morawica pod Krakowem, stanowiącą wówczas własność bliżej nieustalonego Pieńiązka. W związku z uzyskaniem kamienicy podlegającej spadkobraniu według prawa magdeburskiego Koryciński winien był spłacić z niej w 1/3 wartości rodzoną siostrę Barbarę Stadnicką, podkomorzynę sanocką. Na uspokojenie ewentualnych pretensji co do kamienicy spadkobierców rajcy krakowskiego Czepieli przeznaczono mu sumę 1500 zł. Z uwagi na to, że po śmierci Mikołaja Ferdynanda w 1651 r. i zgonie w młodości jego synów wymienione dobra przejdą drogą sukcesji na własność kanclerza, dokładniejsze o nich informacje zostaną podane niżej.

---

centralni i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, Kórnik 1994, s. 201; *Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. II (*Województwo trockie XIV–XVIII wiek*), oprac. H. Lulewicz *et al.*, Warszawa 2009, s. 568, nr 535, 1436; K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 34 (tu informacja o uroczystych zaręczynach Mikołaja Andrzeja z Brzostowską w Warszawie 21 VI 1668 r.).

¹³ K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 83 (Mikołaj Ferdynand uzyskał z kolei dla swej żony Elżbiety z Kowalów *ius communicativum* 14 XII 1640 r.).

Stefan odziedziczył natomiast majątność nieznanowską z Lasochowem w województwie sandomierskim, powiecie chęcińskim oraz wieś Charsznicę (Karsznicę, Charśnicę) w województwie krakowskim, powiecie ksiąskim¹⁴ z obowiązkiem uregulowania zapisanych na tej wsi ciężarów gruntowych i czynszów wyderkafowych. Z uwagi na fakt, że wartość działu nieznanowskiego uzyskanego przez przyszęłego kanclerza przewyższała wartość schedy brata, Stefan zobowiązany został do przydania mu w ustalonym wspólnie terminie addyamentu w wysokości 9 tys. zł. Jako że wdowa po ojcu, Magdalena z Białobrzeskich, posiadała na Lasochowie prawo do jego użytkowania przez pewien czas, Stefan uzyskał jako rekompensatę za utracone dochody prawo do sumy 5 tys. zł, o której zwrot ojciec rozpoczął proces prawny z Marianną ze Stadnickich, starościaną lanckorońską, żoną Michała Zebrzydowskiego, starosty lanckorońskiego (1635–1667)¹⁵.

Divisio bonorum przewidywała wspólne uregulowanie przez braci pozostawionych przez ojca długów oraz wydatków wynikających z kosztów pogrzebu i wynagrodzenia służby ojcowskiej, podzielenie się mobiliami ojcowskimi, pojazdami oraz stadami bydła, koni, a także rybami po ich spuszczeniu w stawach w Nieznanowicach. Akt podziałowy obwarowano zakładem w wysokości 200 tys. zł (por. Aneks, dok. 1). Wkrótce bracia spisali dodatkową intercyzę w sprawie realizacji decyzji podziałowych i w dniu 13 lutego tego roku Mikołaj Ferdynand skwitował Stefana z odebrania należnej mu sumy 9 tys. zł¹⁶.

Odziedziczona przez Stefana wieś Charsznica znalazła się w ręku Korycińskich w wyniku jej nabycia przez dziada kanclerza – Mikołaja, żupnika krakowskiego w 1582 r. W dniu 1 stycznia tego roku M. Koryciński wykupił za 15 280 zł prawa do tej wsi z dworem i folwarkiem od urodzonego Jana Pękowskiego, które to prawo ten

---

14 A. Przyboś w biogramie kanclerza w *Polskim słowniku biograficznym* błędnie podał, że chodziło o Charsznicę (Karśnicę) koło Warszawy. Idem, *Koryciński Stefan...*, s. 132.

15 K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 74.

16 ANKt., CCI, t. 246, s. 487–489, 489–490.

nabył rok wcześniej od Mikołaja Czernego *vel* Witowskiego¹⁷. Według poczynionej przez siebie wzmianki zapłacił wówczas za Charsznicę 24 tys. zł. Z jego zapisek wyraźnie wynika, że w Charsznicy mieszkał już wcześniej (m.in. tu wydał córkę za mąż, w 1577 r. w Charsznicy urodził mu się syn Krzysztof)¹⁸. Zapewne zatem już uprzednio użytkował Charsznicę prawem zastawnym od Czernego (Witowskiego). Należy dodać, że dziedzicem części tej wsi jeszcze w 1581 r. był Adam Wilkanocki¹⁹. Być może w 1581 r. Koryciński skupił także jego część, stąd podana przez niego w zapisce łączna suma zakupu rzeczony wsi w wysokości 24 tys. zł. We dworze charsznickim w październiku 1586 r. przyszedł na świat jego syn Mikołaj²⁰. W marcu 1590 r. Zygmunt III Waza zaakceptował ustanowienie przez Korycińskiego na Charsznicy i czterech innych wsiach w województwie krakowskim czynszu wyderkafowego w wysokości 135 zł od sumy 2700 zł na rzecz kolegium większego sztuk wyzwolonych Akademii Krakowskiej²¹. Po śmierci żupnika Charsznicę odziedziczył ojciec kanclerza, gdzie według autora biogramu w *Polskim słowniku biograficznym* utrzymywał „dość okazały dwór”²². W rejestrze poborowym powiatu ksiąskiego z 1629 r. w Charsznicy zapisano własność M. Korycińskiego, kasztelana sądeckiego i wyliczono w nim siedem łąnów kmiecych,

17 *Ibidem*, t. 125, s. 44–47 (suma sprzedażna określona w kontrakcie między Czernym *vel* Witowskim a Pękowskim wyniosła 15 280 fl.), s. 47–53 (inne transakcje między Pękowskim a Korycińskim).

18 Raptularzyk, s. 236. Por. S. Cynarski, *op. cit.*, s. 128.

19 Rejestr poborowy powiatu ksiąskiego z 1581 r. wymienia w Charsznicy część Wilkanockiego i znacząco większą część Witowskich w posesji Pękowskiego. *Źródła dziejowe*, t. XIV (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*), t. III (*Małopolska*), wyd. A. Pawiński, Warszawa 1886, s. 91. Podział wsi Charsznica na dwa działki w tym okresie znajduje potwierdzenie także w innych źródłach. Por. M. Lubczyński, *Szlachta powiatu ksiąskiego za ostatnich Jagiellonów. Struktura majątkowa*, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2016, s. 244, 296, 311, 314, 318.

20 Raptularzyk, s. 237.

21 *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria nowa*, t. IV (*Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego z okresu marzec 1588 – grudzień 1590. MK 135 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*), oprac. W. Krawczuk, Warszawa 2010, nr 813.

22 H. Kowalska, *op. cit.*, s. 129.

trzech komorników z bydłem, sześciu bez bydła oraz trzech zagrodników bez ról. Uiszczony ze wsi podatek wyniósł 34 zł, 12 gr²³.

Prócz Charsznicy S. Koryciński przejął po ojcu majątność nieznanowską w powiecie chęcińskim. Okoliczności jej pozyskania przez ojca przysłego kanclerza na tym etapie badań nad dziejami Korycińskich w XVI–XVII w. nie udało się precyzyjnie określić, co wynika m.in. z niezachowania się ksiąg grodzkich chęcińskich. Wiadomo, że do 1580 r. majątność ta, na którą składały się wsie Nieznanowice z folwarkiem, Wola Wiśniowa, Ząbrzec i Borowe Karczmy, była własnością Oleśnickich herbu Dębno. W 1580 r. Andrzej Oleśnicki z Pińczowa sprzedał ją w całości Stanisławowi Szafranowi, kasztelanowi sandomierskiemu (1576–1581). Po jego śmierci w 1598 r. wszystkie dobra przejął jego jedyny syn Andrzej Szafranec (zm. 1608), wojski krakowski, który potwierdzony jest jako właściciel Pieskowej Skały oraz klucza włoszczowskiego z należąca do niego majątnością nieznanowską²⁴. Najbardziej prawdopodobna droga, którą dobra te dostały się w ręce M. Korycińskiego, kasztelana sądeckiego, była następująca: wiadomo, że wspomniany A. Szafranec sprzedał przed 1608 r. dobra pieskowskalskie i najpewniej majątność nieznanowską Maciejowi Łubnickiemu herbu Rola, dziedzicowi wsi Janowice i Łubnice w województwie i powiecie łęczyckim. Łubnicki zmarł bezżennie w 1626 r. i jego majątek przeszedł na siostrzeńców, w tym Pukarzewskich²⁵. W związku z powyższym prawo do wsi Janowice i dóbr nieznanowskich najpewniej uzyskała po 1626 r. poprzez sukcesję Barbara z Pukarzewskich, żona kasztelana sądeckiego.

---

²³ *Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1629*, wyd. W. Domin, J. Kolasa, E. Trzyna, S. Żyga, Wrocław 1956 [dalej: RP1629krak.], s. 141.

²⁴ J. Pielas, *Oleśnicy herbu Dębno w XVI–XVII wieku. Studium z dziejów zamożnej szlachty doby nowożytnej*, Kielce 2007, s. 210; I. Kaniewska, *Szafranec Stanisław*, [w:] *PSB*, t. XLVI, Warszawa–Kraków 2009–2010, s. 477; eadem, *Szafranec Andrzej*, [w:] *ibidem*, s. 434–436; ANKr., CCI, t. 166, s. 1003–1006.

²⁵ Własność Macieja Łubnickiego w Janowicach w powiecie łęczyckim potwierdza m.in. rejestr poborowy tego powiatu z 1576 r. *Źródła dziejowe*, t. XIII (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*), t. II (*Wielkopolska*), wyd. A. Pawiński, Warszawa 1883, s. 57. O Macieju Łubnickim i kupnie dóbr od Szafranca oraz sukcesji Pukarzewskich por. Bon., t. XVI, Warszawa 1913, s. 75.

Kiedy i od kogo Korycińscy nabyli leżący nieopodal majątności nieznanowskiej Lasochów, najprawdopodobniej z sąsiednią wsią Wiśnicz, dokładnie nie wiadomo. W 1573 r. wsie te należały do Lasochowskich herbu Jelita – w obu wsiach kmiecie gospodarowali na pięciu i pół łana i znajdowało się w nich trzech zagrodników. Jako że wieś Wiśnicz Lasochowscy posiadali jeszcze w 1586 i 1591 r., zatem najpewniej po tej ostatniej dacie wsie te przeszły w ręce Korycińskich²⁶.

Skład należącej do kanclerza majątności nieznanowskiej z Lasochowem potwierdzają rejestry pogłównego powiatu chęcińskiego z lat 1662–1676. W 1662 r., a więc cztery lata po śmierci Stefana wdowa po nim, Anna Petronela z Gembickich, poświadczona jest wraz z córką i dwoma synami jako posesorka wsi Nieznanowice, Borowa (Młyńczyska) – dawniej Borowe Karczmy, Nieznanowska Wola (Wola Wiśniowska), zaś jeszcze jako własność kanclerza zanotowano wsie Lasochów, Rząbrzec (Rząbiec) – dawniej Ząbrzec i Ostrówek (por. też niżej)²⁷.

W wyniku podziału dóbr ojczystych i macierzystych z 1638 r. przyszy kanclerz odziedziczył zatem łącznie sześć lub (z Wiśniczem) siedem wsi, a więc majątek typowy dla średniozamożnej szlachty. O prowadzonej przez niego działalności majątkowo-gospodarczej w tych dobrach po 1638 r. wiemy niewiele. Początkowo główną jego siedzibą była bez wątpienia Charsznica, w której znajdował się odpowiedni do jego pozycji społecznej dwór. Tu w maju 1644 r. urodził się syn Piotr Mikołaj, zaś we wrześniu 1646 r. Mikołaj Andrzej, który został w nim ochrzczony 23 września²⁸. Jak wskazano wyżej, majątność nieznanowska powiększona została przez kanclerza o wieś Ostrówek, a następnie zaokrąglona

---

²⁶ *Źródła dziejowe*, t. XV (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*), t. IV (*Małopolska*), wyd. A. Pawiński, Warszawa 1886, s. 272; Bon., t. XIV, Warszawa 1911, s. 31.

²⁷ W. Kowalski, *Struktura społeczna szlachty i struktura własności w powiecie chęcińskim w sześćdziesiątych latach XVII wieku*, [w:] Stefan Czarniecki. *Żołnierz – obywatel – polityk*, red. idem, Kielce 1999, s. 148, 153 (tu nieściśle, że chodziło o własność kanclerza Mikołaja Prażmowskiego).

²⁸ Raptularzyk, s. 242, 243.

przez nabycie przed 1656 r. wsi Dołowatka, o której wzmiankuje m.in. akt podziału dóbr po Stefanie z 1670 r.²⁹ Źródłem potwierdzającym własność kanclerza w niektórych z wyżej wymienionych wsi jest niezwykle interesujący pod wieloma względami kodycył do testamentu, spisany przez S. Korycińskiego na zamku w Ojcowie 7 grudnia 1657 r., a więc pół roku przed śmiercią. Znajdujemy w nim m.in. wskazówkę kanclerza dla egzekutorów ostatniej woli i rodziny, by na stypę pogrzebową wykorzystał np. ryby ze stawów w Charsznicy i Nieznanowicach, następnie odpuszczenie chłopom karśnickim i nieznanowskim należności za pierwsze pół roku w 1657 r., wspomnienie o sumach długów zaciągniętych na majątności nieznanowskiej i Charsznicy, polecenie dla spadkobierców co do potrzeby oddania w trzyletnią dzierżawę Lasochowa czy też wzmiankę o sumach wyderkaflowych, którymi były obciążone Charsznica, Lasochów i Dołowatka, a także o zniszczeniu podczas wojny Lasochowa³⁰.

Majątek ziemski S. Korycińskiego powiększył się w sposób istotny w wyniku odziedziczenia dóbr nieruchomości po bracie Mikołaju Ferdynandzie, kasztelanie bieckim, którego synowie zmarli przed nim. Dobra te Stefan przejął w połowie 1651 r. Jak wskazano wyżej, majątek kasztelana bieckiego obejmował majątność janowicką w województwie i powiecie łęczyckim, następnie kamienicę na Rynku krakowskim oraz sumę zabezpieczoną sposobem zastawnym na wsi Morawica pod Krakowem.

Majątność janowicka dostała się w posiadanie Korycińskich – jak zaznaczono wyżej – najpewniej przez ręce matki kanclerza i jego brata, Barbary z Pukarzewskich. Prócz wsi Janowice obejmowała ona także wsie Biesiekierz Wielki i Mały. W 1651 r. Mikołaj Ferdynand zastawił bowiem za 7 tys. zł te wsie Czesławowi Miłoszewskiemu,

---

²⁹ W 1573 r. w Dołowatce nie zanotowano właściciela. *Źródła dziejowe...*, t. xv, t. IV, s. 273. W latach 1662–1673 we wsi tej poświadczony został dzierżawca Mikołaj Łachowski. W kodycył do testamentu kanclerz stwierdził, że w 1656 r. odebrał czynsz dzierżawny z Dołowatki, zatem wówczas już tę wieś posiadał. K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 122.

³⁰ K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 112, 116, 118–120.

o czym wzmiankuje kanclerz w swoich zapiskach³¹. Najpewniej do klucza tego należał też pobliski Janowicom Wypychów, na którym w 1676 r. syn kanclerza Mikołaj Andrzej zabezpieczył 1 tys. zł na rzecz kościoła pw. św. Szczepana w Krakowie³².

Kamienica w Rynku krakowskim „Krzyżanowska *dicta*” przy ul. Szczepańskiej kupiona została w 1593 r. przez dziada kanclerza Mikołaja, żupnika krakowskiego, od spadkobierców Joachima Krzyżanowskiego. W 1604 r. Mikołaj ustąpił z niej na rzecz syna Krzysztofa (1577–1636), kasztelana wojnickiego (1633–1636), a po jego śmierci objął ją ojciec kanclerza³³. Własność S. Korycińskiego w tejże kamienicy oraz kolejnej, mieszczącej się przy ul. św. Anny, potwierdza wykaz nieruchomości w Krakowie z 1655 r.³⁴ Kamienica przy ul. św. Anny kupiona została zapewne przez S. Korycińskiego, nie wspomina o niej bowiem podział dóbr z 1638 r.

Należna kanclerzowi po bracie suma pieniężna na wsi Morawica pod Krakowem (powiat proszowski) w wysokości 9 tys. zł zabezpieczona została sposobem zastawnym ojcu kanclerza przez nieustalonego z imienia Pieniążka herbu Odrowąż, właściciela części tejże wsi³⁵. W 1629 r. Morawica podzielona była na część należącą do Tęczyńskich i zdecydowanie mniejszą Hieronima Przyłęckiego. Zapewne więc po 1629 r. rzeczony Pieniążek stał się właścicielem części po Przyłęckich, bowiem wiadomo, że Tęczyńscy do końca funkcjonowania rodu po mieczu w 1637 r. posiadali większą część Morawicy, którą następnie odziedziczył Łukasz

---

³¹ *Ibidem*, s. 115; *Teki Dworzaczka*, Monografie (hasło: Miłoszewscy herbu Kościeszka), http://teki.bkpan.poznan.pl/index_monografie.html (dostęp: 2 IX 2021).

³² K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 78–79. Por. A. Przyboś, *Koryciński Mikołaj Andrzej...*, s. 129.

³³ C. Bąk-Koczarska, *Właściciele i lokatorzy kamienicy „pod Krzysztopory” w Rynku Głównym w Krakowie oraz kamienic sąsiednich przy ulicy Szczepańskiej od XVI do połowy XVII wieku (część 2)*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 1999, t. V, s. 24; *UrzKrak.*, s. 233, nr 580.

³⁴ K. Follprecht, *Właściciele nieruchomości w Krakowie w 1655 roku*, Kraków 2001, s. 43, 49 (tu informacja, że kamienica w Rynku krakowskim w rękę Stefana była już w 1640 r.).

³⁵ Aneks, dok nr 1. O sumie zastawnej 9 tys. zł, na którą Pieniążek zastawił część Morawicy M. Korycińskiemu, kasztelanowi sądeckiemu, wspomina kanclerz w kodycyli do testamentu. Ojciec kanclerza oddał ją następnie w posesję zastawną niejakiemu Tchorzewskiemu. K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 119.

Opaliński, marszałek nadworny koronny (1650–1662)³⁶. Jak wspomniał w swym kodycyli do testamentu kanclerz, w 1657 r. układał się ze spadkobiercami wdowy po wspomnianym Pieniążku, by po dodaniu im 4 tys. zł uzyskać na własność tę część Morawicy. Sugerował też swym spadkobiercom, by w razie potrzeby „Morawice ustąpić i sprzedać” wspomnianemu Ł. Opalińskiemu³⁷. Jak wszystko na to wskazuje, ostatecznie – zapewne już po 1670 r., bowiem podział dóbr po kanclerzu z tegoż roku (por. Aneks, dok. 2) o Morawicy nie wspomina – starania związane z przejęciem na własność części Morawicy zostały pozytywnie zakończone przez syna kanclerza Mikołaja Andrzeja, poświadczonego jako dziedzic mniejszej części tejże wsi w 1680 r.³⁸

Z zapisek kanclerza w kodycyli do testamentu wynika, że w związku z uzyskaniem starostwa warszawskiego zakupił za 6 tys. zł wieś Dąbrówkę pod Warszawą (województwo mazowieckie, powiat warszawski). Stało się to więc zapewne około roku 1652 (por. wyżej). Siedzibą tą nie cieszył się jednak długo, bowiem w czasie wojennym została ona zniszczona przez Kozaków. Dlatego też przed śmiercią sugerował jej sprzedaż, spodziewając się, że starostwo warszawskie nie trafi w ręce jego synów („Dąbrówkę kupiłem za sześć tysięcy dla possessyi starostwa warszawskiego: spalili ją Kozacy, o poprawie myśli i o sprzedaży, choć taniej”)³⁹. Najpewniej wdowa po kanclerzu zbyła wkrótce tę miejscowość, ponieważ nie znajdujemy wzmianki o niej w podziale dóbr z 1670 r.

Podsumowując: kanclerz S. Koryciński przed śmiercią był właścicielem majątku ziemskiego, na który składało się 14 wsi położonych w czterech województwach: krakowskim, sandomierskim, łęczyckim i mazowieckim, oraz dwie kamienice w Krakowie. Do tego należy dodać sumy zabezpieczone przez dłużników, a wskazane

---

³⁶ RP1629krak., s. 40; J. Kurtyka, *Latyfundium Tęczyńskie. Dobra i właściciele (XIV–XVII wiek)*, Kraków 1999, s. 146–157.

³⁷ K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 119–120.

³⁸ *Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1680 wraz z aneksem miast według rejestru z roku 1655*, oprac. E. Trzyna, S. Żyga, Wrocław 1959, s. 39.

³⁹ K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 115.

przez kanclerza w kodycyłu: 9 tys. zł na Morawicy, 15 tys. zł u Zabielskich⁴⁰ i 16 050 zł u Biskupskich na Kwiatkowicach i Dobruchowie w województwie sieradzkim, powiecie szadkowskim oraz Biskupicach w województwie i powiecie sieradzkim⁴¹. Nawet jeśli przyjmując, że – z uwagi na fakt posługiwania się w podziałach dóbr przez Korycińskich nieprecyzyjnym pojęciem „majątności” i niewyliczaniem poszczególnych wsi do nich należących – przedstawione ustalenia mogą nie uwzględniać jednej czy drugiej miejscowości, należy uznać, że majątek kanclerza odpowiadał rozmiarami dobrom ziemskim charakterystycznym co najwyżej dla zamożnej szlachty małopolskiej. W żadnym razie nie zbliżał się wielkością do majątków prywatnych wpływowych przedstawicieli elity władzy w XVII w., np. kanclerza koronnego Jerzego Ossolińskiego (zm. 1650) – pięć miast, dwa zamki, 36 wsi i dwie części, jedna słoboda, kanclerza koronnego Jana Wielopolskiego (zm. 1688) – jedno miasto, 73 wsie i sześć części wsi, czy wspomnianego marszałka nadwornego koronnego Ł. Opańskiego – cztery zamki, trzy nieruchomości w Krakowie, cztery miasta i 136 wsi⁴², nie mówiąc już o latyfundiach magnatów kresowych⁴³. Skromne w tym zastawieniu rozmiary majątku prywatnego odzwierciedlała również przewidywana przez kanclerza w 1657 r.

⁴⁰ Nie zidentyfikowano zapisanych przez kanclerza Zabielskich. Trudno przy tym orzec, czy ciż Zabielscy są tożsami z wymienionymi w podziale dóbr po Stefanie z 1670 r. Zapolskimi, od których synowie kanclerza mieli sumy przysądzone dekretem Trybunału Koronnego. Być może chodzi o te same sumy i rodzinę, a po prostu w jednym ze źródeł omyłkowo zapisano nazwisko. K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 94; Aneks, dok. 2.

⁴¹ Biskupscy to niewątpliwie Biskupscy herbu Lis z Biskupic w województwie i powiecie sieradzkim. Por. Bon., t. I, Warszawa 1899, s. 270–171 i t. XVII, Warszawa 1914, s. 170.

⁴² J. Pielas, *Podział majątku Jerzego Ossolińskiego, kanclerza wielkiego koronnego z 1651 roku*, „Genealogia. Studia i Materiały Historyczne” 2006, t. XVIII, s. 112–113; M. Lubczyński, *Malżeństwa Wielopolskich w drugiej połowie XVII wieku i ich wpływ na pozycję społeczno-majątkową rodziny*, [w:] *Rodzina i gospodarstwo domowe na ziemiach polskich. Struktury demograficzne, społeczne i gospodarcze*, red. C. Kukło, Warszawa 2008, s. 114; J. Pielas, *Podział latyfundium Łukasza Opańskiego, marszałka nadwornego koronnego, z lat 1668–1670*, [w:] „*Inter maiestatem ac libertatem*”. *Studia z dziejów nowożytnych dedykowane Profesorowi Kazimierzowi Przybosiowi*, red. J. Stolicki, M. Ferenc, J. Dąbrowski, Kraków 2010, s. 160.

⁴³ Por. m.in. Z. Anusik, *Zbarascy, Strusiowie i Kalinowscy. Karta z dziejów wielkiej własności ziemskiej na kresach Rzeczypospolitej na przełomie XVI i XVII wieku*, [w:] idem, *Studia i szkice staropolskie*, Łódź 2011, s. 327–370; idem, *Dobra*

suma posagowa dla córki Barbary, którą – po dokładnym sprecyzowaniu z jakich środków ma pochodzić – określił na 40 tys. zł⁴⁴. Stawka ta w połowie XVII w. odpowiadała średnim stawkom posagowym panien właśnie z domów zamożnej, urzędniczej szlachty⁴⁵. Dobra prywatne kanclerza można zatem porównać chociażby do własności dziedzicznej Mikołaja na Sycynie Kochanowskiego, kasztelana zawichojskiego (1648–1655), posiadającego 13 wsi i trzy części wsi czy też Jacka Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego koronnego (1580–1604), po którym synowie odziedziczyli 12 wsi i dwie części wsi. Zauważa się przy tym brak w majątku prywatnym kanclerza bodaj jednego miasteczka, które widzimy choćby w przypadku porównywalnych dóbr ziemskich, m.in. zmarłego w 1619 r. Zbigniewa Lanckorońskiego, podkomorzego sandomierskiego (1604–1619) – dwa miasta, zamek, 15 wsi i jedna część wsi, Mikołaja Oleśnickiego, wojewody lubelskiego (1619–1629) – trzy miasteczka, 18 wsi i cztery części, czy Stanisława Witowskiego, kasztelana sandomierskiego (1642–1669) – jedno miasto, 20 wsi i cztery nieruchomości w miastach⁴⁶.

W związku z powyższym podstawowe znaczenie w kwestii uzyskiwanych przez kanclerza dochodów, umożliwiających działalność publiczną na tak wysokim urzędzie w Rzeczypospolitej i życie na odpowiednim do niego poziomie, należy przypisać sumom pochodzącym z dzierzonych przez niego królewskich ziem. W niniejszym opracowaniu poświęconym majątkowi prywatnemu S. Korycińskiego zagadnienia związane z użytkowaniem przez niego dóbr królewskich zostaną jedynie zasygnalizowane – szczegółowego

---

ziemskie książąt Zbaraskich w XVI–XVII wieku, [w:] *ibidem*, s. 495–552; idem, *Latyfundium Koreckich w XVI–XVII wieku*, [w:] *ibidem*, s. 553–585.

⁴⁴ K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 94–95.

⁴⁵ Por. m.in. M. Lubczyński, *Zawieranie małżeństw przez szlachtę w świetle intercyz przedślubnych oblatowanych w krakowskich księgach grodzkich w latach 1680–1730*, [w:] *Wesela, chrzciny i pogrzeby w XVI–XVIII wieku. Kultura życia i śmierci*, red. H. Suchojad, Warszawa 2001, s. 145–146.

⁴⁶ *Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku*, t. III (*Akty podziałów dóbr ziemskich szlachty sandomierskiej z XVII wieku*), wstęp i oprac. J. Pielas, Kielce 2014, s. 17–20, 43–50, 113–118, 141–144; idem, *Oleśnicy herbu Dębno...*, s. 312.

rozwinięcia doczekają się one w przygotowywanym opracowaniu na temat dziejów kanclerskiej linii Korycińskich w XVI–XVII w.

Stefan Koryciński był posesorem licznych królewskich posesji położonych w różnych częściach Rzeczypospolitej. Pierwszą z nich – tenutę wolbromską w województwie krakowskim, powiecie ksiąskim – nabył od Elżbiety z Firlejów, żony Ł. Opalińskiego, marszałka wielkiego koronnego, 23 stycznia 1647 r. za 20 tys. zł i otrzymał królewski konsens na cesję tejże na siebie i żonę, która to cesja nastąpiła 26 lutego tego roku. Tenutę tę dzierżył do śmierci⁴⁷. Dnia 25 listopada 1647 r. za wstawiennictwem królowej Ludwiki Marii uzyskał nominację królewską na urząd starosty grodowego oświęcimskiego (województwo krakowskie, powiat śląski). Po objęciu podkanclerstwa koronnego scedował swe prawo do niego, po 22 sierpnia 1652 r., na Hieronima Wierzbowskiego, chorążego łęczyckiego⁴⁸. W tym czasie, po śmierci Jana Grzybowskiego, został mianowany starostą grodowym warszawskim (województwo mazowieckie, powiat warszawski), którym pozostał do śmierci⁴⁹. Starostwo ojcowskie (województwo krakowskie, powiat proszowski) z prawem dożywotniego użytkowania kanclerz przejął po śmierci brata 26 kwietnia 1651 r.⁵⁰ Starostwo niegrodowe kowalskie w województwie brzeskokujawskim, powiecie kowalskim dzierżył w latach 1655–1658⁵¹. W dniu 6 czerwca 1656 r. uzyskał wraz z żoną dożywocie na starostwie niegrodowym rabsztyńskim (województwo krakowskie, powiat proszowski)⁵², a dzień później prawo współnego użytkowania wsi Zielonki z folwarkiem Marszowice nieopodal Krakowa⁵³. Tytułował się także starostą jodłowskim z uwagi

---

⁴⁷ *Lustracja województwa krakowskiego 1659–1664*, wyd. A. Falniowska-Gradowska, F. Leśniak, Warszawa 2005 [dalej: *LustrKraK.*], cz. 1, s. 241, cz. 3, s. 849; *Raptularzyk*, s. 244; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 96–97.

⁴⁸ *LustrKraK.*, cz. 3, s. 864; *Raptularzyk*, s. 244; *UrzKraK.*, nr 767.

⁴⁹ K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 361.

⁵⁰ *LustrKraK.*, cz. 1, s. 228, cz. 3, s. 861; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 83 (wwiązanie Korycińskiego do starostwa miało miejsce 5 v 1651 r.).

⁵¹ S. Ciara, *Senatorowie i dygnitarze koronni w drugiej połowie XVII wieku*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990, s. 76.

⁵² *LustrKraK.*, cz. 1, s. 56–57, cz. 3, s. 869; K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 89.

⁵³ *LustrKraK.*, cz. 1, s. 176–179, cz. 3, s. 869.

na dzierżenie wraz z żoną od 23 grudnia 1640 r. królewskiej wsi Jodłowa Polska i Niemiecka w województwie krakowskim, powiecie bieckim⁵⁴. Był także posesorem dwóch miast i 26 wsi w województwie chernihowskim, a nadto użytkował królewszczyzny w województwie ruskim i sieradzkim⁵⁵. Warto zaznaczyć, że tyłko z królewszczyzn położonych w województwie krakowskim uzyskiwał (licząc łącznie według dochodów z lustracji 1659–1664) rocznie 4272 zł z obowiązkiem uiszczania dwóch kwart⁵⁶.

Zgromadzony przez kanclerza dziedziczny majątek nieruchomy po jego śmierci objęła prawem oprawy i dożywocia wdowa po nim Anna Petronela z Gembickich. To ona także jako posiadająca współność użytkowania, zdecydowała o ustąpieniu królewszczyzn synom – Piotrowi Mikołajowi starostwa rabsztyńskiego i wolbromskiego⁵⁷, Mikołajowi Andrzejowi ojcowskiego i jodłowskiego⁵⁸. Tuż po śmierci męża regulowała rozmaite zobowiązania kanclerza, w tym wobec osób wymienionych przez niego w kodycyłu do testamentu⁵⁹. W początkach stycznia 1661 r. najstarszy z synów Piotr Mikołaj, wówczas dworzanin królewski, uzyskał sądowe przyznanie lat, umożliwiające samodzielne występowanie przed urzędami i dokonywanie zapisów majątkowych. Stąd też w części późniejszych

54 *Ibidem*, cz. 1, s. 292, cz. 3, s. 841.

55 S. Ciara, *op. cit.*, s. 75, 98, 104.

56 *LustrKraK.*, cz. 1, s. 69, 236, 246, 294.

57 W maju 1661 r. A.P. Korycińska wypuściła synowi Piotrowi Mikołajowi starostwo rabsztyńskie w trzyletnią dzierżawę na podstawie zgody królewskiej z 10 maja tego roku. ANKR., CCI, t. 281, s. 975–977, 977–980. Królewszczyznę tę kanclerzyna scedowała na syna 9 III 1667 r. na podstawie konsensu królewskiego z 8 XI 1666 r. W podziale dóbr ze stycznia 1670 r. Koryciński nadal posługiwał się tym tytułem. W 1669 r. ustąpiła na jego rzecz także z tenty wólbromskiej – z tytułem starosty wólbromskiego wystąpił we wspomnianym podziale w 1670 r. Według A. Bonieckiego już w rok później starostą wólbromskim był jego brat – Mikołaj Andrzej. To od niego 6 II 1672 r. tenutę tę wykupił Achacy Pisarski. K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 89, 97.

58 Kanclerzyna 9 III 1667 r. uzyskała zgodę na ustąpienie ze starostwa ojcowskiego na rzecz syna Mikołaja Andrzeja, który z tym tytułem wystąpił w podziale 1670 r. Z królewszczyzny tej syn kanclerza ustąpił wraz z żoną Katarzyną z Brzostowskich po 12 III 1676 r. K. Chłapowski, *op. cit.*, s. 83–83. W 1670 r. Mikołaj Andrzej pozostawał nadal w posesji wsi Jodłowa Polska i Niemiecka. Aneks, dok. 2.

59 Przykładowo: ANKR., CCI, t. 279, s. 255–256, 597–599 (Zygmunt Mosieński), 684–602 (Kacper Osiecki), 684–686 (Ł. Opaliński); *ibidem*, t. 280, s. 446–448. Por. K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 113, 122.

transakcji dotyczących majątku dziedzicznego Piotr Mikołaj występował obok matki⁶⁰. W dniu 5 stycznia 1661 r. powołał na opiekunów swych małoletnich braci Annę Petronelę oraz 11 innych osób, w tym krewnych z linii ojczystej i macierzystej⁶¹.

Ostatecznie majątek prywatny kanclerza podzielony został między synów z udziałem wdowy po nim po uzyskaniu 24 lat przez młodszego z nich – Mikołaja Andrzeja. *Divisio bonorum* przeprowadzona została w Krakowie 17 stycznia 1670 r. (Aneks, dok. 2).

Piotr Mikołaj, starosta rabsztyński, lipiński⁶² i wolbromski, otrzymał w dziale majątność charsznicką i lasochowską z Wiśniczem. Scheda Mikołaja Andrzeja, starosty ojcowskiego i jodłowskiego, objęła majątność janowicką z Biesiekierzem z obowiązkiem jego wykupu z zastawu. Z uwagi na większą wartość tego działu przy przyszłym podziale po śmierci matki Mikołaj Andrzej zobowiązał się do wypłacenia wraz z żoną Piotrowi Mikołajowi 10 tys. zł. Jednocześnie w związku z rozliczeniem aktualnej dzierżawy Lasochowa z Wiśniczem miał przekazać bratu 1 tys. zł. Anna Petronela pozostać miała w dożywotnim posiadaniu majątności nieznanowskiej z wsią Dołowatka, po jej zaś śmierci synowie mieli się podzielić tymi dobrami po połowie. Również ruchomości podlegające dożywociu Petroneli miały po jej zgonie zostać równo rozdzielone między braci. Raty czynszu wyderkafowego zabezpieczonego na Dołowatce, podobnie jak z Lasochowa, Piotr Mikołaj winien był uregulować samodzielnie. Wspomniane wyżej sumy zabezpieczone na dobrach u Zabielskich (Zapolskich?) i Biskupskich obaj bracia mieli przejąć i oddać matce, dokonując z nich cesji w grodzie krakowskim. W akcie podziałowym wysokość długów kanclerza określono na 33 400 zł. Ich spłacenie wziął na siebie Piotr Mikołaj, w rozliczeniu zaś Mikołaj Andrzej zobligowany został do ustąpienia z posesji wsi królewskiej Jodłowa na

---

60 M.in. ANKR., CCI, t. 281, s. 980–983; *ibidem*, t. 288, s. 2317–2322.

61 ANKR., CCI, t. 281, s. 21–23 (ustanowienie opieki miało miejsce 5 I 1661 r.).

62 Najpewniej od wsi królewskiej Lipinki w województwie krakowskim, powiecie bieckim. Wieś tę w czasie przeprowadzania lustracji 1659–1664 dzierżył Jan Wielopolski, stolnik koronny, starosta biecki. *LustrKrak.*, cz. 2, Warszawa 2005, s. 663.

rzecz Franciszka Jordana, starosty dobczyckiego (1664–1697) i jego żony Barbary z Korycińskich, a więc ich siostry, oraz stosownego w tej kwestii porachowania się z bratem. Ponadto Piotr Mikołaj zobowiązał się do zniesienia swych długów zaciągniętych wcześniej na majątności janowickiej, a Mikołaj Andrzej do przeniesienia zapisu oprawnego żony Katarzyny z Brzostowskich na majątność janowicką. Układ podziałowy zakładał zwykle w takim przypadku przekazanie sobie dóbr w określonym czasie z zasiewami, bydłem i owcami oraz późniejsze rozdzielenie zboża w kopach i stad koni. Dotrzymanie warunków podziału zabezpieczono zakładem w wysokości 400 tys. zł.

Dalsze losy majątku dziedzicznego kanclerza w rękach jego synów staną się częścią przygotowywanego, o czym wspomniano wyżej, monograficznego opracowania na temat dziejów kanclerskiej linii Korycińskich herbu Topór w XVI–XVIII w.

Aneks⁶³

Dokument 1

Podział dóbr ziemskich między Mikołajem Ferdynandem, starostą ojcowskim, i Stefanem, synami i sukcesorami Mikołaja Korycińskiego, kasztelana sądeckiego, i jegoż żony Barbary z Pukarzewskich, przeprowadzony w Krakowie 9 lutego 1638 r.

Podstawa wydania: kopia aktu podziałowego. Archiwum Narodowe w Krakowie, *Castrensia Cracoviensia Relationes*, t. 62, s. 1083–1087. Do ksiąg grodzkich krakowskich akt podziałowy wniósł 22 czerwca 1638 r. szlachetny Stanisław Trzebiński.

[s. 1083] *In nomine Domini*. Amen. Przez śródokowanie i spólną zgodę JMM niżej podpisanych namówiony jest dział wieczny dóbr ojczystych i macierzystych między JMM, JMP Mikołajem Ferdynandem, starostą ojcowskim z jednej i JMP Stefanem

---

⁶³ W dokumentach źródłowych w przypisach identyfikowano tylko te osoby i wyjaśniano kwestie, które nie pojawiły się w tekście głównym artykułu.

z Pilcze [s. 1084] Korycińskimi, rodzonymi bracią, z drugiej strony, w ten sposób.

Naprzód dostała się JMP staroście ojcowskiemu majątność janowiecka, tak jako w sobie jest zupełna, nic nie ekscypując, ze wszystkimi do niej należącymi przyległościami, wsiami, folwarkami, borami, stawami, łąkami, oborami i cokolwiek w niej się znajduje do gospodarstwa przynależącego. Do tego z działu JMP staroście należec ma suma wszystka na Morawicy pod Krakowem, majątności JMP Pieniążka dziedzicznej, od niego *modo obliga[tori]o* zeznana. Do tegoż działu należy kamienica wszystka w Rynku krakowskim będąca.

JMP Stefanowi, młodszemu bratu, dostała się majątność wszystka nieznanowska i z Lasochowem, także i majątność wszystka charśnicka, z ich także zupełnemi należyciami, nic ani nie wyjmując, ani ekscypując. A iż na Charśnicy zaciągnione są pewna onera i wyderkafy, tak dawne, jako i za nieboszczyka JMP sądeckiego, ojca JMM zapisane, tedy te ws[z]ytkie jako na majątności zostają, tak je też JMP Stefan sam zawiadywać i odprawować z dochodu tejsze majątności będzie powinien. A gdzieby kolwiek jakie zapisy albo wyderkafy kościelne na innych majątnościach pokazały się, te każdy z działu swego wszystkie odprawować będzie.

A ponieważ pewnym respektem większy dział nieznanowski być się znajduje, tedy JMP Stefan, który go bierze, bratu swemu JMP staroście zł 9000 przydać będzie powinien i z nim o czasie solucyjej sumy takowej [s. 1085] komponować.

Na kamienicy, ponieważ częścią część działu *de iure magdeburgico* należy JejM Paniej Stadnickiej, rodzonej siostrze JMM, tedy to, cokolwiek by się znalazło być trzeciej części, lubo za przedaniem kamienice, lubo za komponowaniem z JejM Panią Stadnicką, jako ta pretensja do działu przy kamienicy zostawa, tak ją też JMP starosta ojcowski sam znosić i uspokajać będzie powinien.

To jednak mając *in consideratione*, iż gdzieby za ozwaniem się i przypozwaniem jakichkolwiek jeszcze sukcesorów po nieboszczyku Panu Czeplieli, rajcy krakowskim, przyszło do płacenia sumy jakiej, tedy na to zł 1500 przy JMP starościu zostawa, których gdyby nie płacił, na potym podzielić między się mają.

A iż JejM Pani sędziecka, pozostała małżonka rodzica JMM, za pewnym kontraktem do lat pewnych Lasochów trzymać będzie działowi JMP Stefana podległy, tedy *in recompensam* tego sumata 5000, o którą proces prawny za nieboszczyka JMP sędzieckiego z JejM Panią starościną lanckoruńską zaczął się, gdy ta sumata od JejM oddana będzie, samemu JMP Stefanowi należeć ma.

Długów po nieboszczyku JMP sędzieckim pozostałych cokolwiek się pokaże, które osobnym rejestrem spisane i Ichże samemi rękami podpisane być mają, te wszystkie społem [s. 1086] *per medium* między się podzieliwszy płacić będą i one z kredytorami komponować *quilibet suo pro interesse*.

Więc iż po śmierci niebosz[zczykowskiej] na pogrzeb i rozprawę czeladzi więcej ich przybyć musiało, tedy jako ten sumpt *in communi* obracać się musiał, tak też *ex communi* płacony być ma, to jest że dochód wszytek ze wszytkich *in genere* majątności i dzierżaw, z którychby się tylko intrata na drugi rok nie zaciągała, za wyciągnięciem prowentów i poprzedaniem zbóż spólnie do kupy zniesiony a weryfikowany i na zapłacenie nowo po śmierci zaciągniętych kosztów obrócony być ma. Nad który jeśliby co *residuitatis* zostało, tedy się tym dochodem *aequali proportione* podzielić mają, a takowy rachunek najdalej do przyszłej Wielkiej Nocy między niemi *ratione* tych dochodów odprawiony być ma. Także i rybami w stawach nieznanowskich, których spust w tym roku przeszłym przypadał, a dla tego zdrowia nieboszczyka JMP sędzieckiego spuszczone być nie mogły, teraz zaraz z wiosny po ześciu lodów spuszczone być mają i ryba z nich wszelaka, okrom zwyczajnego spustowego warunku, na podział *per medium* iść

ma albo więc jeden z drugim o takową rybę komponować będzie. Zostawa dług JejM Paniej Trzcńskiej, babie JMM⁶⁴ zapisany, który jakikolwiek jest *in sua quantitate* według zapisu, ten oba JMM spółem płacić mają albo więc on sobie u JejM upraszać z największym JejM ukontentowaniem. Zaszły też pewne procesy prawne o sumy i długi po nieboszczyku JMP Łubnickim [s. 1087] pozostałe i u kredytorów jeszcze zatrzymane, o które też insi Panowie *consucc[ess]ores* czynią, tedy cokolwiek by się za spółnym do prawa kosztem *in partium* obudwu JMM dostało z takowej sukcesyjej, tedy i te sumy między się *aequaliter* podzielić mają.

Supellex wszytka domowa, złota, srebra, klejnoty, szaty, obicia, rynsztunki i to cokolwiek jest *mobiliu[m]*, wyjąwszy to, co do budynków i sprzętów gospodarskich należy, to wszytko między się JMM podzielić mają *sorte aequali*, także i stada, konie, wozy *et alia*. I z takowego podzielenia u którychkolwiek ksiąg autentycznych jako najprędzej się pokwitować, a tę intercyzę między sobą spisana aktami grodzkimi krakowskimi roborować pod zakładem dwóchkroć 100 000 złp *in casu contraventionis ra[ti]one conditionum suprascriptarum*.

Na co się dla większej mocy i pewności rękami swemi podpisują przy pieczęciach własnych przy JMM Panach pokrewnych i przyjaciółach swych.

Działo się w Krakowie dnia 9 lutego roku 1638. Mikołaj Ferdynand Koryciński z Pilce, starosta ojcowski. Stefan z Pilce Koryciński.

---

⁶⁴ Marianna z Gruszczyńskich, żona Jana Trzcńskiego, babka Mikołaja Korycińskiego, kasztelana sądeckiego, której Krzysztof Biskupski zapisał sumę 15 tys. zł na wsiach Kwiatkowice i Dobruchów w województwie sieradzkim, powiecie szadkowskim. W sprawie połowy tej sumy w 1663 r. wdowa po kanclerzu układała się po wygranym procesie sądowym z Grudzińskimi, dziedzicami rzeczonych wsi. ANKr., cci, t. 284, s. 2087–2096 (por. Aneks, dok. 2).

Dokument 2

Podział dóbr ziemskich między Piotrem Mikołajem, starostą rabsztyńskim, lipińskim, wolbromskim, i Mikołajem Andrzejem, starostą ojcowskim i jodłowskim, synami i sukcesorami Stefana Korycińskiego, kanclerza wielkiego koronnego, przeprowadzony w Krakowie 17 stycznia 1670 r.

Podstawa wydania: kopia aktu podziałowego. Archiwum Narodowe w Krakowie, Castrensia Cracoviensia Relationes, t. 101A, s. 906–910 (sam akt podziałowy na s. 907–910). Do ksiąg grodzkich krakowskich kopię aktu podziałowego wpisanego pierwotnie przez urodzonego Zygmunta Szypowskiego, famulusa Mikołaja Andrzeja Korycińskiego, starosty ojcowskiego do akt grodzkich łaskich 14 sierpnia 1674 r., wniósł urodzony Krzysztof Jan Gogołiński w imieniu Piotra Korycińskiego, koadiutora generalnego prepozyta miechowskiego, w dniu 23 sierpnia 1674 r.

[s. 907] *In nomine D[omi]ni. Amen.* Za radą, perswazją i mediacją JW JejM Paniej Petronelli z Gembic Korycińskiej, kanclerzynej wielkiej koronnej, matki i dobrodziejki naszej, stanęło się nieodmienne między JMPP Piotrem i Mikołajem z Pilce Korycińskimi, rabsztyńskim, lipińskim, wolbromskim starostą a z drugiej ojcowskim, jodłowskim starostą, bracią rodzoną w ten sposób.

Naprzód dostała [się] JMP staroście rabsztyńskiemu majątność wszystko karznicka tak jako w sobie zupełna, nic nie ekscypując, ze wszystkimi do niej przynależnościami, folwarkami, borami, stawami, łąkami, oborami, browarem przy naczyniu do piw i gorzałek należących i cokolwiek do gospodarstwa przynależy. Do tegoż działu dostała się majątność lasachowska z Wiśniczem jako sama w sobie zostaje, nic nie ekscypując.

JMP Mikołajowi, staroście ojcowskiemu, jodłowskiemu majątność janowiczka [i] Biesiekierz, który sam ma JM wykupić, ze wszystkimi należnościami, tak jako i majątność karznicka ma

być, jako w sobie zupełna jest nic, nie ekscypując, ze wszystkimi do niej należytymi przyległościami, stawami, łąkami, borami, folwarkami, oborami, browarem.

A że większy dział jest janowicki nad karznicki, Lasochowy, Wiśnicz, tedy JMP starosta ojcowski przy dziale *post fata*, czego Panie Boże uchowaj, [s. 908] JejM rodzicielki naszej, powinien będzie 10 000 wylczyć *currenti p[ro] tunc monetae* pospołu z JejM swoją Panią małżonką, *p[ro] qua cavet p[rae]sen[ti] contractu* JMP bratu *sine quibusvis dilationibus sub p[ro]cessu bonae fidei*. A ponieważ w arendzie jest Lasochów i Wiśnicz, z którego arenda *cessit ad trennium* Panu Franciszkowi Malczewskiemu⁶⁵, z której zobopólnie JMM z rodzicielką swoją wzięli pieniądze, tedy JMP starosta ojcowski na przyszły Św. Jan powinien będzie oddać 1000 zł *monetae currentis*.

Majątność zasię nieznanowska i z Dołowatką przy JejM Paniej kanclerzynie wielkiej koronnej, matce i dobrodziejce naszej *secundum*, jako jest w sobie, nic nie ekscypując, zostawać ma *ad vitae ips[ius] tempora*, zaś *post sera fata* JejM dobrodziejki, której niech Pan Bóg jako najdłużej przy wszelkich s[z]częśliwościach dobrego zdrowia użyzca, *per medium* obiema JMM należeć będzie i że jeden drugiemu *medietatem* powinien będzie zapłacić. Także *bona mobilia*: złoto, srebro, klejnoty, które *iuri reformatorio* JejM dobrodziejki *subsunt*, *post sera fata* JejM w równy dział JMM obiema *cedere* mają. A że na Dołowatce jest wyderka⁶⁶, tedy JMP starosta rabs[z]tyński z tych półpięć tysięcy, jako i Lasochówkę⁶⁷, *quotannis* płacić będzie powinien, gdzie należeć

---

⁶⁵ W 1673 i 1676 r. potwierdzony jako dzierżawca Lasochowa. W. Kowalski, *op. cit.*, s. 150.

⁶⁶ Czynnz wyderkafoy od sumy 4 tys. zł „do Kurzelowa”, a więc zapewne do kościoła parafialnego w tym mieście w województwie sandomierskim, powiecie chęcińskim. K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 119.

⁶⁷ Nie zidentyfikowano tej wsi albo folwarku. Nie występuje ona w źródłach z XVI–XVII w. Zapewne chodzi o Lasochów i mamy tu do czynienia z błędem kopistów (może powinno być w tym miejscu: „Lasochów, te”). Zdaje się to potwierdzać wzmianka kanclerza w kodycyli, że od 4,5 tys. zł miał być

będzie, o czym osobny skrypt w grodzie krakowskim i warszawskim roborowany przy JejM dobrodziejce zostaje, [i] JMP starosta ojcowski według roborowanej karty, co tam *includendo*, iż powinien oddawać JejM rodzicielce. A że sumy pewne zostają u JMPP Zapolskich, dekretem trybunalskim nakazane, a drugie zaś na Kwiatkowicach i Dobruchowie i Biskupicach zapisane i *p[er] executionem* w posesję podane⁶⁸, tedy one JMP starosta rabsztyński spólnem sumptem z JMP starostą ojcowskim submituje się *evincere* i dopiero *evictas* do rąk JW JejM Paniej matce i dobrodziejce oddać *debitores* za kwitem spólnym będą powinni, z których to sum cesją w grodzie krakowskim powinni będą uczynić JejM rodzicielce swojej, zawdzięczając wszystkie podjęte prace, fatygi koło dobra naszego przez wszystkie nasze lata.

A że długów na majątnościach pokazało się 30 000 i 3400 złp po rodzicu naszym, tedy JMP starosta rabsztyński wszystkie przejmuję, względem czego JMP starosta ojcowski JMP staroście dobczykiemu i JejM jego Jodłowej ustąpić powinien w sumie 24 000, z których 24 000 *restanti summae* 7300 zł po uczynionej cesyjej JMM wzwyż mianowanym JMP starosta rabsztyński JMP staroście ojcowskiemu *sine quibusvis dilationibus* submituje się *sub vadio eiusdem summae*. Którą to majątność jodłowską pod[ł]ug lustracyjnej oddać powinien będzie JMP starosta ojcowski JMP staroście dobczykiemu.

A ponieważ JMPP starostowie nie mogą majątności jeden drugiemu oddać aż na przyszły Św. Jan, jednak intromisję *ab utrinque* w działą wezmą, we dwie niedzieli po Św. Janie majątności wzwyż pomienione oddać sobie będą powinni, to jest *bona libera munda* od zastawników jako i od długów wolne wszelakich, to jest JMP starosta rabsztyński wszystkie dług przez się

---

placony czynsz wyderkafowy zapisany na Lasochowie do kościoła parafialnego w Małogoszczu (województwo sandomierskie, powiat chęciński). K. Hoszowski, *op. cit.*, s. 119.

⁶⁸ Por. przyp. 64.

uczyniony znieść będzie powinien z majątności Janowickiej, toż pomieniony będzie uczynić JMP starosta ojcowski przy przeniesieniu reformacyjnej i dożywocia JejM swojej na Janowice. Cokolwiek zaś długu rocznego i prowizyjnej zatrzymanych i czynszów wyderkafowych od s[ławnej] pamięci rodzica pokaże, *insimul* JMM obadwa zarówno płacić będą powinni. Submitują się JMM sobie obadwa, iż powinni sobie te majątności oddać porządnie, z zasiewkami tak ozimemi [s. 910] jako i jaremi. A cokolwiek by zboża w kopach zostawało *libero arbitrio* zostawują. Krów i owiec tylko sobie oddać powinni, ile jeden od drugiego odbierać albo jeden drugiemu zapłacić będzie powinien. Stadem się podzielić jako na ten czas zdać się będzie.

Co wszystko i każda rzecz z osobna wzajemnie sobie obadwa strzytać i ziścić *sub processu bonae fidei* pod zakładem czterokroć 100 000 zł i tę intercyzę działową rękami swemi podpisaną aktami grodzkimi krakowskimi roborują i przy pieczęciach własnych naszych podpisują się.

Działo się w Krakowie *die decima septima Ianuarii* 1670 [17 I 1670]. Anna Petronella z Gembic Korycińska, kanclerzyna wielka koronna. Piotr z Pilce Koryciński, rabsztyński, wolbrąbski, lipiński starosta. Mikołaj z Pilce Koryciński, starosta ojcowski.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Narodowe w Krakowie [ANKr.]

Castrensia Cracoviensia Inscriptiones [CCI], t. 125, 166, 246, 279, 280, 281, 284, 288.

Castrensia Cracoviensia Relationes, t. 62, 101A.

Źródła drukowane

- Lustracja województwa krakowskiego 1659–1664*, cz. 1–3,
wyd. A. Falniowska-Gradowska, F. Leśniak, Warszawa 2005.
- Raptularzyk rodziny Korycińskich od roku 1541 do 1649*,
oprac. K. Kraszewski, „Biblioteka Warszawska” 1886, t. III, s. 230–247.
- Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1629*,
wyd. W. Domin, J. Kolasa, E. Trzyna, S. Żyga, Wrocław 1956.
- Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1680 wraz z aneksem miast według rejestru z roku 1655*, oprac. E. Trzyna, S. Żyga,
Wrocław 1959.
- Sumariusz Metryki Koronnej. Seria nowa*, t. IV (*Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego z okresu marzec 1588 – grudzień 1590. MK 135 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*),
oprac. W. Krawczuk, Warszawa 2010.
- Źródła dziejowe*, t. XIII (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*), t. II (*Wielkopolska*), wyd. A. Pawiński, Warszawa 1883.
- Źródła dziejowe*, t. XIV–XV (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*), t. III–IV (*Małopolska*), wyd. A. Pawiński,
Warszawa 1886.
- Źródła i materiały do dziejów szlachty województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku*, t. III (*Akty podziałów dóbr ziemskich szlachty sandomierskiej z XVII wieku*), wstęp i oprac. J. Pielas, Kielce 2014.

Opracowania

- Anusik Z., *Dobra ziemskie książąt Zbaraskich w XVI–XVII wieku*, [w:] Z. Anusik, *Studia i szkice staropolskie*, Łódź 2011, s. 495–552.
- Anusik Z., *Latyfundium Koreckich w XVI–XVII wieku*, [w:] Z. Anusik, *Studia i szkice staropolskie*, Łódź 2011, s. 553–585.
- Anusik Z., *Zbarascy, Strusiowie i Kalinowscy. Karta z dziejów wielkiej własności ziemskiej na kresach Rzeczypospolitej na przełomie XVI i XVII wieku*, [w:] Z. Anusik, *Studia i szkice staropolskie*, Łódź 2011, s. 327–370.
- Bąk-Koczarska C., *Właściciele i lokatorzy kamienicy „pod Krzysztopory” w Rynku Głównym w Krakowie oraz kamienic sąsiednich przy ulicy Szczepańskiej od XVI do połowy XVII wieku (część 2)*, „*Krakowski Rocznik Archiwalny*” 1999, t. V, s. 21–41.
- Bąkowa J., *Jordan Franciszek*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XI, Wrocław–Warszawa–Kraków 1964–1965, s. 272–273.
- Boniecki A., *Herbarz Polski*, t. I, Warszawa 1889.
- Boniecki A., *Herbarz Polski*, t. XI, Warszawa 1907.
- Boniecki A., *Herbarz Polski*, t. XIV, Warszawa 1911.

- Boniecki A., *Herbarz Polski*, t. xvi, Warszawa 1913.
- Boniecki A., *Herbarz Polski*, t. xvii, Warszawa 1914.
- Chłapowski K., *Starostowie niegrodowi w Koronie 1565–1795. (Materiały źródłowe)*, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2017.
- Ciara S., *Senatorowie i dygnitarze koronni w drugiej połowie XVII wieku*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990.
- Cynarski S., *Koryciński Mikołaj*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. xiv, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 127–128.
- Follprecht K., *Właściciele nieruchomości w Krakowie w 1655 roku*, Kraków 2001.
- Hoszowski K., *O znakomitych zasługach w kraju rodziny Korycińskich*, Kraków 1862 (osobna odbitka z t. xxix „Rocznika Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”).
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX w.*, red. K. Lepszy, Wrocław 1953.
- Kaniewska I., *Szafraniec Andrzej*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XLVI, Warszawa–Kraków 2009–2010, s. 434–436.
- Kaniewska I., *Szafraniec Stanisław*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XLVI, Warszawa–Kraków 2009–2010, s. 471–479.
- Korycińska D.E., *Życie i działalność pastoralna arcybiskupa Wojciecha Korycińskiego, metropolity lwowskiego obrządku łacińskiego*, Wrocław 2008, mps (praca doktorska obroniona na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu).
- Kowalska H., *Koryciński Mikołaj*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. xiv, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 128–129.
- Kowalski W., *Struktura społeczna szlachty i struktura własności w powiecie checińskim w sześćdziesiątych latach XVII wieku*, [w:] *Stefan Czarniecki. Żołnierz – obywatel – polityk*, red. W. Kowalski, Kielce 1999, s. 111–158.
- Kurtyka J., *Latyfundium Tęczyńskie. Dobra i właściciele (XIV–XVII wiek)*, Kraków 1999.
- Lubczyński M., *Małżeństwa Wielopolskich w drugiej połowie XVII wieku i ich wpływ na pozycję społeczno-majątkową rodziny*, [w:] *Rodzina i gospodarstwo domowe na ziemiach polskich. Struktury demograficzne, społeczne i gospodarcze*, red. C. Kukło, Warszawa 2008, s. 107–138.
- Lubczyński M., *Szlacheckie interczyzy ślubne oblatowane w księgach ziemskich i grodzkich krakowskich XVI–XVIII wieku. Streszczenia. Cześć 1: XVI–XVII wiek*, [w:] *Studia genealogiczne poświęcone pamięci Profesora Włodzimierza Dworzaczka*, t. III, red. A. Sikorski, T. Sławiński, Warszawa 2019, s. 131–262.

- Lubczyński M., *Szlachta powiatu ksiąskiego za ostatnich Jagiellonów. Struktura majątkowa*, Warszawa–Bellerive-sur-Allier 2016.
- Lubczyński M., *Zawieranie małżeństw przez szlachtę w świetle intercyz przedślubnych oblatowanych w krakowskich księgach grodzkich w latach 1680–1730*, [w:] *Wesela, chrzciny i pogrzeby w XVI–XVIII wieku. Kultura życia i śmierci*, red. H. Suchojad, Warszawa 2001, s. 137–156.
- Pielas J., *Oleśnicy herbu Dębno w XVI–XVII wieku. Studium z dziejów zamożnej szlachty doby nowożytnej*, Kielce 2007.
- Pielas J., *Podział latyfundium Łukasza Opalińskiego, marszałka nadwornego koronnego, z lat 1668–1670*, [w:] *„Inter maiestatem ac libertatem”*. Studia z dziejów nowożytnych dedykowane Profesorowi Kazimierzowi Przybosiowi, red. J. Stolicki, M. Ferenc, J. Dąbrowski, Kraków 2010, s. 153–174.
- Pielas J., *Podział majątku Jerzego Ossolińskiego, kanclerza wielkiego koronnego z 1651 roku*, „Genealogia. Studia i Materiały Historyczne” 2006, t. XVIII, s. 99–126.
- Piawski K., *Brzostowski Cyprian Paweł*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. III, Kraków 1937, s. 48–49.
- Przyboś A., *Gembicki Stefan*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. VII, Kraków 1948–1958, s. 381.
- Przyboś A., *Koryciński Mikołaj Andrzej*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XIV, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 129–130.
- Przyboś A., *Koryciński Mikołaj Piotr*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XIV, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 130–131.
- Przyboś A., *Koryciński Stefan*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XIV, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968–1969, s. 131–133.
- Sowa A., *Mączyński Jan Józef*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. XX, Wrocław 1975, s. 339.
- Urzędnicy centralni i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, Kórnik 1994.
- Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski *et al.*, Kórnik 1992.
- Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. II (*Województwo trockie XIV–XVIII wiek*), oprac. H. Lulewicz *et al.*, Warszawa 2009.
- Urzędnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Opaliński, H. Żerek-Kleszcz, Kórnik 1993.
- Urzędnicy województwa krakowskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. S. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1990.
- Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka). Spisy*, oprac. K. Przyboś, Wrocław 1987.

Netografia

Teki Dworzaczka, Monografie,
http://teki.bkpan.poznan.pl/index_monografie.html
(dostęp: 2 IX 2021).

The Estate of Stefan Koryciński, Grand Chancellor of the Crown (1653–1658)

Summary. The article presents the history of the estate of Stefan Koryciński, Crown Chancellor (1653–1658). It was established that after the division of the estate of his father, Koryciński inherited seven villages, then he increased the land, mainly after taking over the estate from his brother Mikołaj Ferdinand (1651). At the end of his life, his private property consisted of fourteen villages located in four provinces and two tenement houses in Krakow. It was emphasized that comparing to other figures of the 17th century political elite, it was a modest fortune, and the chancellor obtained the main part of his income from royal estates. After the chancellor's death, his property was inherited by two sons: Piotr Mikołaj and Mikołaj Andrzej.

Keywords: Stefan Koryciński, chancellor, estate, genealogy, inheritance